

У. І. Ярмэк.

І. М. Ярмоленка.

ням, аўтаматчыкаў на КНі малка, вёў агонь на гітлераўцах, выратаваў малкавы снаг.

ЯНЧУК Мікалай Андрэвіч (29.11.1859, с. Карпіца Сядзінскага ваяводства (НП) — 6.12.1921), бел., укр. і рус. вучоны-славянскі (гісторык, этнограф, фалькларыст і літ.-знавец). Праф. (1919). Скончыў Маск. ун-т (1885), выступаў у ім (першы чытаў курсы бел. і ўкр. л-р). Заснаваў і ўзначальваў час. «Этнографическое обозрение» (з 1889, рэд. у 1899—1916), Муз.-этногр. камісія этнагр. аддзела Т-ва аматараў прыродазнаўства, антрапалогіі і этнаграфіі пры Маск. ун-це (з 1904). Удзельнічаў у арганізацыі ў Маскве Нар. кансерваторыі (1905) і Бел. нар. ун-та (1918; чытаў курсы бел. л-ры і этнаграфіі), у рабоце камісіі па арганізацыі БДУ. Першы паставіў на навук. аснову збіранне і вывучэнне бел. муз. фальклору, даў аб'ектыўную ацэнку, адценку бел. песеннага маладу, тэмка перадаваў у сваіх запісах мелодычныя і рытмічныя асаблівасці розных фальклорных жанраў. Гат. прапы на бел. муз. фальклоры: «Маларускае высьцелле ў Карпіцкай парафіі Капастаўскага павета Седлецкай губерні» (1886) і «Па Мінскай губерні» (1889). Аўтар прац па антрапалогіі і археалогіі (сярод іх «Некоторые данные для изучения антропологическим типе белорусов», 1890), маст. перакладаў, літ.-знаўства, анраповак нар. песень, у т. л. беларускіх, арыгінальных муз. твораў (сярод іх харавы гімн «Не пагаснуць зоркі ў небе» на словы Я. Купалы).

Тэл. Новайшая беларуская літаратура і сё дзеянні. — У кн.: Очерки белорусской литературы, под ред. П. А. Янчука. М., 1920, в. 1.

ЯНЧУР Мікалай Міхайлавіч (22.5.1902, ст. Нагодзіна Пружанскага пав. — 16.8.1980), бел. сав. хірург. Д-р мед. н. (1957), праф. (1960). Засл. дз. нав. БССР (1972). Чл. КПСС з 1941. Скончыў Ваенна-мед. акадэмію ў Ленінградзе (1926). Удзельнік Грамадз., сав.-фінл. 1939—40 і Айч. войнаў. У 1949—58 у Сав. Арміі (надалюжнік мед. службы з 1943). У 1958—75 заг. кафедры факультэцкай хірургіі Віцебскага мед. ін-та. Працы па пытаннях навагр. каштузіі, пералівання крыві, дзейнасці

залоз унутр. сакрэцыі пры хірург. захворваннях, механізму дзеяння пекат, лекавых сродкаў пры паркозе.

ЯНЧЭЎСКІ Станіслаў Міхайлавіч (н. 17.10. 1937, г. н. Бялынічы). Герой Сав. Працы (1977). Чл. КПСС з 1972. З 1965 машыніст камбайна, з 1979 машыніст горных выемачных машын на рудніку 2-га рудаўпраўлення вытв. аб'яднання Беларускайліт. Званне Героя прысвоена за поспехі ў выкананні плана па выпуску прадукцыі і за ўклад у развіццё хім. прам.-сці. Дзп. Вярх. Савета СССР у 1970—71.

ЯРАСЛАЎ МУДРЫ (каля 978 — 1054), вяд. як кіеўскі [1019—54]. Сын *Уладзіміра Святаславіча і Расны* *Радзюдаўны*. Князь у Растове і Ноўгарадзе. У 1019 авалодаў Кіевам і стаў вяд. князем. Вёў барацьбу з палаткім кп. *Брычсалавам Ізяславічам*, у 1022 мусіў аддаць яму Віцебск і Усвяты. У 1030 авалодаў зах. узбярэжжам Чудскага воз., пабудоваў там г. Юр'еў. Разбіў над Кіевам печанегаў (1036), сніў іх набегі на Русь, у 1038 і 1040 рабіў находы на лівіягаў і літ. плямёны. У 1043—46 ваяваў з Візантыяй. Пры Я. М. створаца самая стараж. частка «Рускай праўды», т. зв. «Праўда Яраслава», каля 1039 заснаваў Кіеве мітраполія, пабудаваны Сафійскі сабор. Залатыя вароты і інш. Нягледзячы на падліт. удзелм Русі, пры ім ўзмацніліся адзнакі феад. раздробленасці. Пасля смерці Я. М. Русь падзелена паміж яго сынамі.

ЯРАШ Іван Апанасавіч (5.12.1897, в. Ужынец Калінінцкага р-на — 26.2.1942), адзін з арганізатараў і кіраўнікоў камуніст. падполля і партыз. руху ў Барысаўскім р-не ў Айч. вайну. Чл. КПСС з 1921. З 1918 у Чырв. Арміі. З 1922 на гасп. і сав. і праф. рабоце. З студз. 1940 нам. заг. аддзела Мінскага абкома КП(б)Б, з вер. 1940 1-ы сакрагар Барысаўскага РК КП(б)Б. У лін. 1941 пакірананы ЦК КП(б)Б у тыд. ворага. Узначальў Барысаўскі падп. РК КП(б)Б, ствараў *Барысаўскае камуністычнае падполле* (гл. т. 1). Загінуў у баі з ням.-фаш. захоўнікамі. Пахаваны ў в. Зацэсце Барысаўскага р-на. Яго імя названа вуліца ў Барысаве.

ЯРАШ Эдуард Мікалаевіч (н. 17.3.1914, Мінск), бел. сав. спартсмен і трэнер (спарт. спорт). Майстар спорту СССР міжнар. класа (1966), засл. трэнер БССР (1980). Чл. КПСС з 1971. Скончыў БНІ (1968). З 1978 ст. трэнер зборнай каманды БССР па кулявой стральбе. Чэмпіён свету (1962, Каір; 1966, Вісбадэн, ФРГ) і бронзавы прызёр (1966) у камандным першынстве. Чэмпіён Еўропы ў камандным першынстве (1965, Бухарэст). Чэмпіён Спартакіяды народаў СССР у асабістым першынстве (1959, 1963, 1967), СССР у асабістым (1959, 1962—63, 1967) і камандным (1962, 1965, 1966, 1968, 1969) першынствах. Рэкардсмен свету, СССР. Пераможца і прызёр міжнар. і ўсесаюзных спаборніцтваў. Сярод выхаванцаў — чэмпіёны СССР Т. Чарнікава, М. Суррамовіч.

ЯРМАК Мікалай Іванавіч (1914, г. Арцёмаўск — 6.6.1944), адзін з кіраўнікоў партыз. руху ў Вілейскай вобл. ў Айч. вайну. Чл.